

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||

സീതയാ സഹ സംലപ്യ നിവൃത്തേന ഹനുമതാ ശ്രീരാമം പ്രതി തസ്യഃ
സന്ദേശസ്യ ശ്രാവണം

ഇതി പ്രതിസമാദിഷ്ടോ
ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
പ്രവിവേശ പുരീം ലങ്കാം
പൂജ്യമാനോ നിശാചരൈഃ ||6.113.1 ||

പ്രവിശ്യ ച പുരീം ലങ്കാ -
മനുജ്ഞാപ്യ വിഭീഷണം |
തതസ്തേനാഭ്യനുജ്ഞാതോ
ഹനുമാൻ വൃക്ഷവാടികാം ||6.113.2 ||

സമ്പ്രവിശ്യ യഥാൻയായം
സീതയാ വിദിതോ ഹരിഃ |
ദദർശ മൃജയാ ഹീനാം
സാതങ്കാം രോഹിണീമിവ ||6.113.3 ||

വൃക്ഷമൂലേ നിരാനന്ദാം
രാക്ഷസീഭിഃ പരീവൃതാം |
നിഭൃതഃ പ്രണതഃ പ്രഹൃഃ
സോദിഗമ്യാഭിവാദ്യ ച ||6.113.4 ||

ദൃഷ്ട്യാ തമാഗതം ദേവീ
 ഹനുമന്തം മഹാബലം |
 തുഷ്ണീമാസു തദാ ദൃഷ്ട്യാ
 സ്മൃത്യാ ഹൃഷ്ട്യാഭവത് തദാ ||6.113.5 ||

സൗമ്യം തസ്യാ മുഖം ദൃഷ്ട്യാ
 ഹനുമാൻ പ്ലവഗോത്തമഃ |
 രാമസ്യ വചനം സർവ -
 മാഖ്യാതുമുപചക്രമേ ||6.113.6 ||

വൈദേഹി കുശലീ രാമഃ
 സഹസുഗ്രീവലക്ഷ്മണഃ |
 കുശലം ചാഹ സിദ്ധാർഥോ
 ഹതശത്രുരമിത്രജിത് ||6.113.7 ||

വിഭീഷണസഹായേന
 രാമേണ ഹരിഭിഃ സഹ |
 നിഹതോ രാവണോ ദേവി
 ലക്ഷ്മണേന ച വീര്യവാൻ ||6.113.8 ||

പ്രിയമാഖ്യാമി തേ ദേവി
 ഭൂയശ്ച ത്യാം സഭാജയേ |
 തവ പ്രഭാവാദ് ധർമജ്ഞൈ
 മഹാൻ രാമേണ സംയുഗേ ||6.113.9 ||

ലബ്ധോഽയം വിജയഃ സീതേ
 സ്വസ്ഥാ ഭവ ഗതജ്വരാ |
 രാവണശ്ച ഹതഃ ശത്രു -
 ര്ലക്ഷാ ചൈവ വശീക്യതാ ||6.113.10 ||

മയാ ഹൃലബ്ധനിദ്രേണ
 ധൃതേന തവ നിർജയേ |
 പ്രതിജ്ഞൈഷാ വിനിസ്കീർണാ
 ബദ്ധ്യാ സേതും മഹോദധൗ ||6.113.11 ||

സംഭ്രമശ്ച ന കർതവ്യോ
 വർതന്ത്യാ രാവണാലയേ |
 വിഭീഷണവിധേയം ഹി
 ലങ്കൈശ്ചർയമിദം കൃതം ||6.113.12 ||

തദാശ്വസിഹി വിസ്രബ്ധം
 സ്വഗൃഹേ പരിവർതസേ |
 അയം ചാഭ്യേതി സംഹൃഷ്ട -
 സ്ത്വദുർശനസമുത്സുകഃ ||6.113.13 ||

ഏവമുക്താ തു സാ ദേവീ
 സീതാ ശശിനിഭാനനാ |
 പ്രഹർഷേണാവരുദ്ധാ സാ
 വ്യാഹർതും ന ശശാക ഹ ||6.113.14 ||

തതോബ്രവീദ്ധരിവരഃ
 സീതാമപ്രതിജ്ഞാപതീം |
 കിം ത്വം ചിന്തയസേ ദേവി
 കിം ച മാം നാഭിഭാഷസേ ||6.113.15 ||

ഏവമുക്താ ഹനുമതാ
 സീതാ ധർമപഥേ സ്ഥിതാ |
 അബ്രവീത് പരമപ്രീതാ
 ബാഷ്പഗർഭദയാ ഗിരാ ||6.113.16 ||

പ്രിയമേതദുപശ്രുത്യ
 ഭർതൂർവിജയസംശ്രിതം |
 പ്രഹർഷവശമാപന്നാ
 നിർവാക്യാസ്മി ക്ഷണാന്തരം || 6.113.17 ||

നഹി പശ്യാമി സദ്യശം
 ചിന്തയന്തി പ്ലവംഗമ |
 ആഖ്യാനകന്യ ഭവതോ
 ദാതും പ്രത്യഭിനന്ദനം || 6.113.18 ||

ന ഹി പശ്യാമി തത് സൗമ്യ
 പൃഥ്വിവ്യാമപി വാനര |
 സദ്യശം യത്പ്രിയാഖ്യാനേ
 തവ ദത്ത്യാ ഭവേത് സുഖം || 6.113.19 ||

ഹിരൺയം വാ സുവർണം വാ
 രത്താനി വിവിധാനി ച |
 രാജ്യം വാ ത്രിഷു ലോകേഷു
 ഏതന്നാർഹതി ഭാഷിതം || 6.113.20 ||

ഏവമുക്തസ്തു വൈദേഹ്യാ
 പ്രത്യുവാച പ്ലവംഗമഃ |
 പ്രഗൃഹീതാഞ്ജലിർഹർഷാത്
 സീതായാഃ പ്രമുഖേ സ്ഥിതഃ || 6.113.21 ||

ഭർതൂഃ പ്രിയഹിതേ യുക്തേ
 ഭർതൂർവിജയകാക്ഷിണി |
 സ്തിഗ്ധമേവംവിധം വാക്യം
 ത്വമേവാർഹസ്യനിന്ദിതേ || 6.113.22 ||

തവൈതദ് വചനം സൗമ്യേ
 സാരവത് സ്തിഗ്ധമേവ ച |
 രത്നൗഘാദ് വിവിധാച്ചാപി
 ദേവരാജ്യാദ് വിശിഷ്യതേ || 6.113.23 ||

അർഥതശ്ച മയാ പ്രാപ്താ
 ദേവരാജ്യാദയോ ഗുണാഃ |
 ഹതശത്രും വിജയിനം
 രാമം പശ്യാമി സുസ്ഥിതം || 6.113.24 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
 മൈഥിലീ ജനകാന്തജാ |
 തതഃ ശുഭതരം വാക്യ -
 മുവാച പവനാന്തജം || 6.113.25 ||

അതിലക്ഷണസമ്പന്നം
 മാധുര്യഗുണഭൂഷണം |
 ബുദ്ധ്യാ ഹൃഷ്ടാംഗയാ യുക്തം
 ത്വമേവാർഹസി ഭാഷിതും || 6.113.26 ||

ശ്ലാഘനീയോനിലസ്യ ത്വം
 സുതഃ പരമധാർമികഃ |
 ബലം ശൗർയം ശ്രുതം സത്ത്വം
 വിക്രമോ ദാക്ഷ്യമുത്തമം || 6.113.27 ||

തേജഃ ക്ഷമാ ധൃതിഃ സ്ഥൈര്യം
 വിനീതത്വം ന സംശയഃ |
 ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവോ
 ഗുണാസ്ത്വയേവ ശോഭനാഃ || 6.113.28 ||

അഥോവാച പുനഃ സീതാ -
 മസംഭ്രാന്തോ വിനീതവത് |
 പ്രഗൃഹീതാഞ്ജലിർഹർഷാത്
 സീതായാഃ പ്രമുഖേ സ്ഥിതഃ || 6.113.29 ||

ഇമാന്യു വലു രാക്ഷസ്യോ
 യദി ത്വമനുമന്യസേ |
 ഹന്തുമിച്ഛാമി താഃ സർവാ
 യാദിന്ത്യം തർജ്ജിതാ പുരാ || 6.113.30 ||

ക്ലിശ്യന്തീം പതിദേവാം ത്വാ -
 മശോകവനികാം ഗതാം |
 ഘോരരുപസമാചാരാഃ
 ക്രൂരാഃ ക്രൂരതരേക്ഷണാഃ || 6.113.31 ||

ഇഹ ശ്രുതാ മയാ ദേവി
 രാക്ഷസ്യോ വികൃതാനനാഃ |
 അസക്യത്പരുഷൈർവാക്യൈ -
 ര്വദന്ത്യോ രാവണാജ്ഞയാ || 6.113.32 ||

വികൃതാ വികൃതാകാരാഃ
 ക്രൂരാഃ ക്രൂരകചേക്ഷണാഃ |
 ഇച്ഛാമി വിവിധൈർഘോരൈ -
 ര്ഹന്തുമേതാഃ സുദാരുണാഃ || 6.113.33 ||

രാക്ഷസ്യോ ദാരുണകഥാ
 വരമേതത് പ്രയച്ഛ മേ |
 മുഷ്ടിഭിഃ പാർഷ്ണിഘോരൈശ്ച
 വിശാലൈശ്ചൈവ ബാഹുഭിഃ || 6.113.34 ||

ജംഘാജാനുപ്രഹാരൈശ്ച
 ദന്താനാം ചൈവ പീഡനൈഃ |
 കർതനൈഃ കർണനാസാനാം
 കേശാനാം ലുഞ്ചനൈസ്തഥാ || 6.113.35 ||

നിപാത്യ ഹന്തുമിച്ഛാമി
 തവ വിപ്രിയകാരിണീഃ |
 ഏവം പ്രഹാരൈർബഹുഭിഃ
 സമ്പ്രഹാര്യ യശസിനി || 6.113.36 ||

ഘാതയേ തീവ്രരുപാഭി -
 ര്യാഭിസ്ത്വം തർജ്ജിതാ പുരാ |
 ഇത്യുക്താ സാ ഹനുമതാ
 കൃപണാ ദീനവത്സലാ || 6.113.37 ||

ഹനുമന്തമുവാചേദം
 ചിന്തയിത്യാ വിമൃശ്യ ച |
 രാജസംശ്രയവശ്യാനാം
 കുർവതീനാം പരാജന്തയാ || 6.113.38 ||

വിധേയാനാം ച ദാസീനാം
 കഃ കുപ്യേദ് വാനരോത്തമ |
 ദാഗ്യവൈഷമ്യദോഷേണ
 പുരസ്താദുഷ്ട്യതേന ച || 6.113.39 ||

മയൈതത് പ്രാപ്യതേ സർവം
 സ്വക്യതം ഹ്യുപദുജ്യതേ |
 മൈവം വദ മഹാബാഹോ
 ദൈവീ ഹ്യേഷാ പരാ ഗതിഃ || 6.113.40 ||

പ്രാപ്തവ്യം തു ദശായോഗാ -
 ന്മയൈതദിതി നിശ്ചിതം |
 ദാസീനാം രാവണസ്യാഹം
 മർഷയാമീഹ ദുർബലാ || 6.113.41 ||

ആജ്ഞപ്താ രാക്ഷസേനേഹ
 രാക്ഷസ്യസ്തൂർജയന്തി മാം |
 ഹതേ തന്മിൻ ന കുർവന്തി
 തർജനം മാരുതാത്മജ || 6.113.42 ||

അയം വ്യാഘ്രസമീപേ തു
 പുരാണോ ധർമസംഹിതഃ |
 ഋക്ഷേണ ഗീതഃ ശ്ലോകോന്യ്സി
 തം നിബോധ പ്ലവംഗമ || 6.113.43 ||

ന പരഃ പാപമാദത്തേ
 പരേഷാം പാപകർമണാം |
 സമയോ രക്ഷിതവ്യസ്തു
 സന്തശ്ചാരിത്രഭൂഷണാഃ || 6.113.44 ||

പാപാനാം വാ ശുഭാനാം വാ
 വധാർഹാണാമമാപി വാ |
 കാർയം കാരുൺയമാർയേണ
 ന കശ്ചിന്നാപരാധ്യതി || 6.113.45 ||

ലോകഹിംസാവിഹാരാണാം
 ക്രൂരാണാം പാപകർമണാം |
 കുർവതാമപി പാപാനി
 നൈവ കാർയമശോഭനം || 6.113.46 ||

ഏവമുകുതസ്തു ഹനുമാൻ
 സീതയാ വാക്യകോവിദഃ |
 പ്രത്യവാച തതഃ സീതാം
 രാമപത്നീമനീന്ദിതാം ||6.113.47 ||

യുകുതാ രാമസ്യ ഭവതീ
 ധർമപത്നീ ഗുണാൻവിതാ |
 പ്രതിസന്ദിശ മാം ദേവി
 ഗമിഷ്യേ യത്ര രാഘവഃ ||6.113.48 ||

ഏവമുകുതാ ഹനുമാതാ
 വൈദേഹീ ജനകാത്മജാ |
 സാബ്രവീദ് ഭൃഷുമിച്ഛാമി
 ഭർതാരം ഭക്തവത്സലം ||6.113.49 ||

തസ്യാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
 ഹനുമാൻ മാരുതാത്മജഃ |
 ഹർഷയൻ മൈഥിലീം വാക്യ-
 മുവാചേദം മഹാമതിഃ ||6.113.50 ||

പൂർണ്ണചന്ദ്രമുഖം രാമം
 ഭക്ഷ്യന്ത്യഭ്യ സലക്ഷ്മണം |
 സ്ഥിതമിത്രം ഹതാമിത്രം
 ശചീവേന്ദ്രം സുരേശ്വരം ||6.113.51 ||

താമേവമുകുത്യാ ഭ്രാജന്തീം
 സീതാം സാക്ഷാദിവ ശ്രിയം |
 ആജഗാമ മഹാതേജാ
 ഹനുമാൻ യത്ര രാഘവഃ ||6.113.52 ||

സപദി ഹരിവരസ്തുതോ ഹനുമാൻ

പ്രതിവചനം ജനകേശ്വരാന്മജായാഃ |

കമിതമകഥയദ് യഥാക്രമേണ

ത്രിദശവരപ്രതിമായ രഘവായ || **6.113.53** ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

യുദ്ധകാണ്ഡേ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||